

การสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทย ค่านิยม เพื่อการต่อต้านป้องกัน การทุจริต คอร์รัปชัน

PRAISING THAI'S PERSONAL ACCOUNTABILITY AND VALUE OF ANTI-CORRUPTION TO PREVENT CORRUPTION

บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา*

Bongkoch Sudasna Na Ayudhaya*

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
Public Administration Department, Faculty of Social Science and Liberal Arts,
North-Chiang Mai University, Thailand.

*Corresponding author, E-mail: bongkoch@northcm.ac.th

บทคัดย่อ

สาเหตุหนึ่งของปัญหาสังคมไทยในปัจจุบันคือการบริหารราชการแผ่นดินที่ผิดพลาด และการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเกิดจากการที่ข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองส่วนใหญ่ ยังขาดความรับผิดชอบและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้อย่างทั่วถึง กล่าวคือไม่สามารถทำให้เป็นไปตามความหมายที่ว่า “การเมือง และการบริหารราชการ เป็นกระบวนการการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้กับทุกคนในสังคมได้อย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม” เนื่องจากปัญหาที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ตรวจสอบพบมากที่สุด คือ การทุจริตคอร์รัปชันรูปแบบใหม่ เช่น การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย และผลประโยชน์ทับซ้อน

ดังนั้น การแก้ไขปัญหานี้จึงควรถูกปรับเปลี่ยนมาเป็นการสร้างค่านิยมแบบใหม่ให้กับประชาชน โดยการสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทย ค่านิยมเพื่อการต่อต้านป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และร่วมตรวจสอบบทบาท หน้าที่ของข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองให้เข้มข้นยิ่งขึ้น รวมถึงต้องสามารถจูงใจให้คนดีมีคุณธรรม จริยธรรมและความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับของสังคมเข้าสู่ระบบราชการและระบบการเมืองอันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

คำสำคัญ: คอร์รัปชัน จิตสำนึก ค่านิยม

Abstract

The National Anti-Corruption Commission has mostly found new types of corruption; policy corruption and conflict of interest. An inadequate responsibility and accountability of the government and political officials to the whole nation cause the failure of government and corruption which become critical in Thai society's situation. In contrast, it does not parallel with the political theory as stated "Politics and government are the process of distributing limited resources to everyone with equality and justice.

It is time to solve this problem by creating new value to people. The whole nation must praise Thai's personal accountability and the value of anti-corruption and also participate in auditing duties of government agents. The nation must persuade and encourage eligible and noble persons with full of knowledge to participate and be nominated in political system which is the major factor to lead the nation to be the developed country.

Keywords: Corruption, Consciousness, Value

บทนำ: ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจัดเป็นปัญหาสำคัญของทั่วโลก

Corruption แปลว่า Break to Pieces Completely (แตกออกเป็นชิ้นๆ อย่างละเอียด) ซึ่งมีร์ดาล (Gunnar Myrdal) [1] ได้ให้ความหมายไว้ในวารสารเอเชียแอมกกาซีน (Asian Magazine) ว่า คอร์รัปชัน เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง การกระทำทุกอย่างที่เป็นไปโดยมิชอบ หรือเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยใช้อำนาจและอิทธิพลที่มีอยู่ในตำแหน่งหน้าที่หรืออำนาจตำแหน่งพิเศษที่ตนมีอยู่ในกิจสาธารณะ รวมทั้งการกินสินบนด้วย (Myrdal, 1968: 13) ที่สอดคล้องกับพจนานุกรมแบล็ค ลอว์ (Black Law Dictionary) [2] ที่ให้ความหมายไว้ว่า คอร์รัปชัน หมายถึง “...การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำชั่วและฉ้อโกง โดยมีเจตนาที่จะหลีกเลียงกฎหมายรวมทั้งการกระทำที่ขัดต่อตำแหน่งหน้าที่และสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังหมายถึงการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งประชาชนไว้วางใจกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยการรับหรือยอมรับประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น” (Black Law Dictionary, 1979: 50) ในขณะเดียวกันแวนรอย (Edward Van Roy) [3] ก็ให้ความหมายคำว่า คอร์รัปชันว่าคือ “... การใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไร ความชอบพอ หรืออภิสิทธิ์ หรือเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหรือชนชั้น ซึ่งออกมาในรูปการกระทำที่ละเมิดกฎหมาย หรือละเมิดมาตรฐานความประพฤติทางศีลธรรมจรรยา

ที่ยอมรับ.” (Van Roy, 1970: 86) นอกจากนี้ยังมีความหมายอย่างทั่วไปว่า การคอร์รัปชันเป็น “...สถาบันนอกเหนือกฎหมาย (Extra-Legal Institution) หรือนอกเหนือข้อตกลงโดยชอบธรรมทางสังคมในขณะหนึ่งๆ ซึ่งบุคคลหรือคณะบุคคลที่อยู่ในระบบราชการ หรือระบบเอกชน หรือทั้งสองระบบใช้ปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์แห่งตน โดยทำให้บุคคลอื่นที่ไม่มีส่วนร่วมด้วยโดยตรงต้องเสียประโยชน์ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งนี้สุดแล้วแต่ผลของการต้อรองหรือการยินยอมของบุคคลที่มีส่วนร่วมโดยตรงในการกระทำนั้นๆ...”

สำหรับประเทศไทยแล้วถือได้ว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศเป็นปัญหาที่สะสมยาวนานซึ่งยากแก่การแก้ไข อีกทั้งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริงส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพและไม่เท่าเทียมกัน อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทยที่มักจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบและมักมีการเรียกผลประโยชน์จากนักลงทุน เพื่อแลกกับการอนุญาตให้เอกชนดำเนินการในกิจการที่รัฐจะต้องทำ ซึ่งรัฐเองก็ไม่สามารถตรวจสอบการกระทำดังกล่าวที่มีประสิทธิภาพได้ ในอดีตหลังจากสิ้นสุดยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งถูกเรียกขานว่าเผด็จการทหาร [4] ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500-2506 พบว่า จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีทรัพย์สินที่ประเมินค่า สูงถึง 2.8 พันล้านบาท ซึ่งเทียบเท่ากับ 26% ของรายจ่ายของรัฐบาล

ในปี พ.ศ. 2533 โดยเชื่อกันว่า จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สร้างความร่ำรวยให้ตนเอง โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการและตำแหน่งทางการเมือง ต่อมาปี พ.ศ. 2531-2534 รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งมีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ถูกยึดอำนาจจากสภาภิบาลความสงบแห่งชาติ (รสช.) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 เหตุผลหนึ่งของการยึดอำนาจและทำการรัฐประหาร คือ การทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาล หลังจากนั้นมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินและประกาศให้นักการเมืองทั้ง 10 ท่าน เป็นบุคคลร่ำรวยผิดปกติ พร้อมทั้งประกาศยึดทรัพย์สินของนักการเมืองเหล่านั้นด้วย แม้ว่าในเวลาต่อมาเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2536 ศาลฎีกาจะได้อวินิจฉัยให้การประกาศยึดทรัพย์สินเป็นโมฆะ (สังคีต พิริยรังสรรค์; และ ผาสุกพงษ์ไพจิตร. 2536)

แต่นับเป็นจุดเริ่มต้นในประวัติศาสตร์การเมืองที่การอภิปรายเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันได้รับความสนใจอย่างมากจากประชาชนซึ่งต่อมากลายเป็นประเด็นสำคัญทางการเมืองไทย จนจนถึงปัจจุบัน จากการจัดอันดับความโปร่งใสในการบริหารราชการไทย พบว่า ปี พ.ศ. 2550-2553 ความโปร่งใสของประเทศไทยยังบงบอกได้ว่า สถานการณ์ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น สังเกตได้จากข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการทุจริตทางสื่อมวลชน ยิ่งกว่านั้นสถาบันจัดอันดับความเสี่ยงในการลงทุนและสถาบันศึกษาความโปร่งใสในต่างประเทศได้จัดอันดับประเทศไทยอยู่ในกลุ่มที่มีการทุจริตรุนแรง หรืออยู่ในอันดับท้ายๆ ของดัชนีชี้วัด รวมถึงเงื่อนไขในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับชาติของรัฐบาลแต่ละชุด มักมีเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันมาเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่ผ่านมารวมถึงเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ก็เป็นอีกหนึ่งตัวอย่าง

แม้แต่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ก็มักจะปรากฏข่าวทางสื่อมวลชนในเรื่องของการทุจริตจัดซื้อ จัดจ้าง การฮั้วประมูลงานจ้างเหมาก่อสร้าง การแย่งชิงผลประโยชน์ การทำลายคู่แข่งชั้นด้วยการสังหารหรือทำลายทรัพย์สิน เป็นต้น จากผลการดำเนินงานตรวจสอบบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน [5] พบว่าเกือบ 90% ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารงานที่บกพร่องไม่โปร่งใส เพราะการควบคุมภายในบกพร่อง อันอาจก่อให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบขึ้นได้ แม้ว่าประเทศไทยจะมีกระบวนการตรวจสอบทางกฎหมาย และเมืองคกรที่คอยกำกับดูแล และตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐจำนวนมากหลายองค์กรก็ตาม แต่การทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐกลับดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและพัฒนาเทคนิควิธีการทุจริตเงินงบประมาณแผ่นดินหรือกลยุทธ์ที่ใช้ในการหลบหลีก หลีกเลี่ยงในการปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายให้สามารถทำการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างปลอดภัย จากการตรวจสอบจากหน่วยงานตรวจสอบต่างๆ หรือหากถูกตรวจสอบก็ไม่สามารถจับผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เนื่องจากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยมีรูปแบบที่เปลี่ยนไป เช่น การทุจริตเชิงนโยบายหรือกระทำการทุจริตให้ถูกต้องตามกฎหมาย และการมีผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งเป็นรูปแบบการทุจริตร่วมสมัยที่มาพร้อมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในขณะที่สังคมไทยยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทุจริต เนื่องจากมีกลยุทธ์ในการนำระเบียบ กฎหมายที่ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันมาใช้เป็นเครื่องมือในการทุจริตเสียเอง

จากการจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันประจำปี พ.ศ. 2554 พบว่าประเทศไทยอยู่อันดับที่ 80 จากการจัดอันดับทั้งหมด 183 ประเทศทั่วโลก และอยู่อันดับที่ 11 จาก 26 ประเทศในภูมิภาคเอเชีย นอกจากนี้กระแส

ที่กำลังอยู่ในความสนใจของคนไทยอยู่ในขณะนี้ คือ การยอมรับปัญหาคอร์รัปชัน [6] นับเป็นปัญหาสังคมที่น่าตกใจและกังวลใจอย่างยิ่งคือ *คนไทยในทุกสาขาอาชีพยอมรับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วย* คือ นักเรียนนักศึกษาเกินกว่าครึ่งหรือร้อยละ 54.5 ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 63.1 พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 62 พ่อค้านักธุรกิจร้อยละ 65.3 หรือแม้แต่เกษตรกรรับจ้างแรงงานทั่วไปร้อยละ 66.8 แม่บ้านคนเกษียณอายุร้อยละ 58.4 ที่ยอมรับรัฐบาลทุจริตคอร์รัปชันได้ ปัจจุบันเราจะเห็นว่าทุกภาคส่วนในสังคมต่างมีความพยายามมุ่งมั่นตั้งใจผลักดันต่อต้านคัดค้านปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อแก้ไขปัญหาหรือกำจัดให้ลดน้อยลงไป โดยเฉพาะการเปลี่ยนระบบความคิดความเชื่อของประชาชนคนไทยที่เริ่มมีการยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันว่าเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หากตนเองได้รับผลประโยชน์ด้วย อีกทั้งปัจจุบันมีผู้คนจำนวนไม่น้อยที่ให้คุณค่ากับทรัพย์สินเงินทอง ความร่ำรวยมากกว่าคุณงามความดีโดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่ได้มา ซึ่งถือเป็นภาระร้ายต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

หากดูจากผลการสอบถามความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์เฟสบุ๊คของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2555 พบว่า ลักษณะนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ของคนไทยที่ควรได้รับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขนั้นมีมากมาย เช่น ฟุ่มเฟือย วัตถุนิยม ความคิดแตกแยก ขาดการคิดวิเคราะห์ ขาดความสามัคคี เห็นแก่พวกพ้อง ไม่ซื่อสัตย์ เล่นการพนัน ติดสินบน ติดเกม ติดยาเสพติด มีความเชื่องมง่าย ไม่ตั้งใจเรียน เป็นต้น ส่วนที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ขาดระเบียบวินัย ไม่เคารพกฎ กติกาของสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าห่วงใยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประเทศไทยกำลังจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

รูปแบบความสำเร็จในต่างประเทศกับแนวทางการแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

การสัมมนา 'ต่อต้านคอร์รัปชัน จุดเปลี่ยนประเทศไทย' [7] จัดโดยสภาหอการค้าไทย ร่วมกับภาคีเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน 23 องค์กร เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2554 โดยมีองค์กรภาคีร่วมจัดงาน ประกอบด้วย หอการค้าไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หอการค้าต่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) สมาคมธนาคารไทย สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย และสมาชิกรัฐสภาไทย ซึ่งมี ดร.ทิโมธี เอช เอ็ม ถง กรรมการธิการของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปราบปรามการคอร์รัปชัน หรือ "ไอซีเอซี" (Independent Commission Against Corruption) ของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง มาถ่ายทอดประสบการณ์และกรณีศึกษาตัวอย่างการปราบปรามคอร์รัปชันที่ประสบความสำเร็จและวิธีรับมือกับการทุจริตที่ยืนหยัดต่อสู้นานกว่า 37 ปี โดยเล่าว่า "หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2488 ฮ่องกงต้องเผชิญหน้ากับความอดอยากอย่างที่สุด ส่งผลให้ธุรกิจต้องพึ่งพาการคอร์รัปชันทั้งนั้น ไม่มีกิจการใดที่ไม่เคยจ่ายสินบนในฮ่องกง และนี่คือศัตรูตัวฉกาจที่แท้จริง โดยเฉพาะในหน่วยงานตำรวจ อาชีพที่อยู่ภายใต้กฎหมาย ก็กลับมาทำผิดเสียเอง เรียกเก็บส่วยจากพ่อค้ายาเสพติด เจ้าของบ่อนการพนัน และธุรกิจมืดทั่วประเทศ จนกลายเป็นเรื่องอื้อฉาวในตอนนั้นแม้สิ่งเดียวที่ประชาชนทำได้คือ การร้องเรียนนี้แหละที่เป็นจุดเริ่มต้นของการปกครองอันใสสะอาดในปัจจุบัน เมื่อรัฐบาลทนต่อความอับยศของระบบราชการต่อไปไม่ได้ ไอซีเอซี จึงจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2517 บนพื้นฐานการปราบปรามคอร์รัปชัน 3 ประการ อันได้แก่ การใช้กฎหมาย การป้องกัน และการให้ความรู้ ในส่วนกฎหมายนั้น ICAC ได้รับอำนาจจากรัฐอย่างเต็มที่ ทั้งการสอบสวนและดำเนินคดีต่อผู้ทุจริต ด้วยการทำงานแบบอิสระไม่ขึ้นตรงกับหน่วยงานใด ภารกิจต่อสู้กับการคอร์รัปชัน จึงเป็นไปอย่างโปร่งใส"

นอกจากนี้กรอบกฎหมายที่เกื้อหนุนและมอบอำนาจในการปราบปรามคนโกง เป็นปัจจัยสนับสนุนให้ ICAC ประสบความสำเร็จ เนื่องจากมีอำนาจป้องกันไม่ให้ผู้ต้องสงสัยคอร์รัปชันโยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินได้ สามารถร้องขอต่อศาลสั่งห้ามผู้ต้องสงสัยเดินทางออกนอกประเทศได้ สามารถเข้าไปตรวจสอบบัญชีและตู้നിរภัยของผู้ต้องสงสัยได้ สามารถเรียกร้องให้ผู้ต้องสงสัยต้องแสดงสถานะทางการเงินโดยละเอียด รวมทั้งสามารถเข้าไปตรวจค้นที่บ้านพัก และถ้าการสอบสวนโยงใยไปถึงบุคคลอื่น สามารถตามไปตรวจสอบเพื่อเอาผิดทั้งกระบวนการได้ รวมถึงการที่ ICAC สามารถตั้งข้อหาต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่ผิดสังเกตตั้งนี้ ถ้าเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นไม่สามารถอธิบายต่อศาลถึงที่มาของทรัพย์สินเหล่านั้น จะถูกตั้งข้อหาคอร์รัปชันที่สำคัญ ICAC มีการนำ “ยุทธศาสตร์ 3 แพร่ง” [8] มาใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนซึ่งประกอบด้วย การปราบปราม (Deterrence) การสร้างกลไกระวังป้องกัน (Prevention) และการปลูกฝังค่านิยมต่อต้านคอร์รัปชันผ่านระบบการศึกษา (Education)

Deterrence: ICAC ออกแบบระบบรับข้อร้องเรียนและการตอบสนองอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสำหรับประชาชน คือ ICAC จัดสรรทรัพยากรกว่า 70% ไปที่ The Operations Department เปิดช่องทางรับข้อร้องเรียน 24 ชั่วโมง

และตอบสนองอย่างรวดเร็ว มีการรักษาความลับของผู้ร้องเรียนอย่างเข้มงวด ใช้นโยบาย ‘Zero Tolerance Policy’ มีระบบรับข้อร้องเรียนและติดตามความคืบหน้าที่มีประสิทธิภาพ มีระบบประสานงานกับหน่วยงานอื่น ในกรณีปัญหาด้วยประสิทธิภาพของหน่วยงานรัฐที่มีใช้คอร์รัปชัน

Prevention: ICAC สร้างกลไกระวังป้องกันสำคัญที่ลดทอนโอกาสปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการทุจริต และสร้างภาคีที่เข้มแข็งจากทุกภาคส่วน กล่าวคือการแก้กฎหมายมอบอำนาจการตรวจสอบพัฒนากระบวนการทำงานให้กะทัดรัด ส่งเสริมให้มีการทำประมวลจริยธรรมภายในองค์กรอย่างกว้างขวางและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

Education: ปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน และเยาวชนผ่านทางระบบการศึกษา คือ ก่อตั้ง ICAC Club เปิดคอลัมน์ **Corruption Watch** ในสื่อหนังสือพิมพ์ จัดทำโฆษณาณรงค์ต่อต้านการทุจริต ส่งเสริมให้มีพื้นที่สื่ออย่างกว้างขวางเพื่อให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวกรณีการทุจริตคอร์รัปชัน และส่งเสริมสนับสนุนการให้ความรู้เชิงรุกทั้งทางหนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ จัดสร้างละครหรือภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสอดแทรกการต่อต้านการคอร์รัปชันเพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมในสังคม บรรจุหลักสูตรด้านคุณธรรมและจริยธรรมตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย จัดสัมมนา

หรือเสวนาเพื่อระดมความคิดเห็นและเผยแพร่ เรื่องการต่อต้านการคอร์รัปชันทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม นอกจากนี้ยังให้ความร่วมมือกับภาคเอกชน **จัดตั้งศูนย์พัฒนาจริยธรรม (Ethics Development Centre)**

ผลสำรวจได้บ่งชี้ว่าทัศนคติของประชาชนที่มีต่อคอร์รัปชันถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน คนรุ่นใหม่อยากให้การทุจริตหมดไปจากฮ่องกง นับว่าเป็นเรื่องน่ายินดีอย่างยิ่งซึ่งสวนทางกับประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา กล่าวคือผลการสำรวจทัศนคติของคนวัยทำงานเมื่อปี พ.ศ. 2520 พบว่า คนฮ่องกง กว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติ ไม่ใช่ปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข และประมาณหนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การจ่ายเงินใต้โต๊ะให้ข้าราชการและนักการเมืองเพื่อให้งานของตนลุล่วงไปได้ไม่ใช่เรื่องผิด หากทำแล้วงานของเขาสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ก็จะทำอย่างแน่นอน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2529 ได้มีการสำรวจทัศนคติของคนรุ่นต่างๆ อีกครั้งพบว่า เด็กรุ่นใหม่ อายุ 15-24 ปี กว่าร้อยละเจ็ดสิบห้า เห็นว่าปัญหาการคอร์รัปชันคือปัญหารุนแรงของสังคม ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2542 ร้อยละแปดสิบของ เด็กรุ่นใหม่กลุ่มอายุ 15-24 ปี เห็นด้วยการกำจัดปัญหาการคอร์รัปชันให้หมดไปจากเกาะฮ่องกง นั่นคงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่รัฐบาลฮ่องกงให้การสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณ และทรัพยากรอื่นๆ ซึ่งแสดงถึงความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างจริงจัง เพื่อผลตอบแทนระยะยาวที่คุ้มค่า

อีกตัวอย่างที่ดีเพราะเห็นเป็นรูปธรรมได้ก็คือ ประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งทางรัฐบาลเอาจริงเอาจังกับการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นประธานาธิบดี รัฐมนตรี นักการเมือง ข้าราชการระดับสูง ผู้บริหารภาคเอกชน ต่างก็ไม่อาจหนีการถูกลงโทษได้ โดยรัฐบาลได้ออกกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

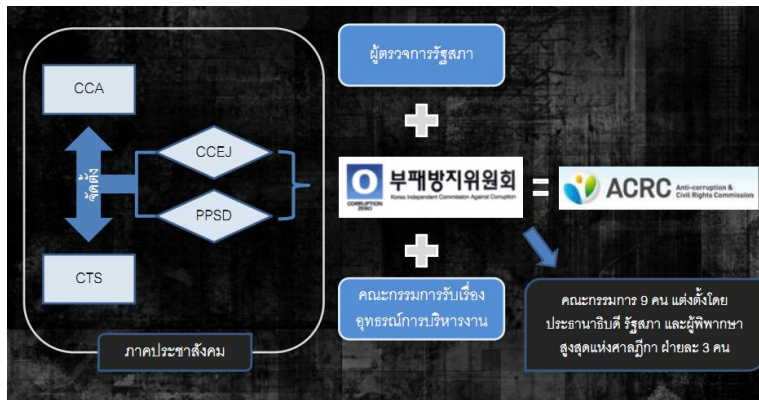
เมื่อปี พ.ศ. 2544 และแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน พ.ศ. 2545 ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมอย่างหนึ่งขึ้น ก็คือนักการเมืองหรือผู้ใดก็ตามหากกระทำความผิด ถูกพิพากษาจากศาลแล้วมักจะออกมากล่าวคำขอโทษต่อประชาชนก่อนก้มหน้ารับกรรมในคุก หรือแม้แต่ก่อนจะตัดสินใจฆ่าตัวตาย ในภายหลังก็ตาม

นายปัก วัน ชุน [9] ผู้ก่อตั้งมูลนิธิ **Beautiful Foundation** และองค์กรตรวจสอบภาคประชาชนในประเทศเกาหลีใต้ชื่อ **People Solidarity for Participatory Democracy (PSPD)** ซึ่งเป็นแกนนำขบวนการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันภาคประชาชนในประเทศเกาหลีใต้ เคยเปิดเผยกลยุทธ์ไล่ล่านักการเมืองโกงชาติ จับประธานาธิบดี 2 คน (ชุน ดู-ฮวาน และ โรห์ แท-วู) เข้าคุกมาแล้ว ที่ศูนย์ศึกษาวิภาวดี มหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อครั้งเดินทางมาเป็นวิทยากรในประเทศไทย โดยกล่าวว่า “*เมื่อก่อนประเทศเกาหลีใต้อยู่ในวงจรของการโกงกินทุกระบวนการ ไม่เว้นแม้แต่ในมหาวิทยาลัยและศาล ทุกระบวนการถูกแทรกแซงจากนักธุรกิจ นักการเมือง และข้าราชการร่วมมือกันคอร์รัปชัน จึงได้ตั้งขบวนการต่อสู้ภาคประชาชนเพราะพลังของประชาชน เป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก โดยนำนักต่อสู้เคลื่อนไหวเพื่อประชาธิปไตยต่อต้านรัฐบาลเผด็จการของประเทศฟิลิปปินส์มาเป็นวิทยากรบรรยายทิศทาง การเคลื่อนไหว การรณรงค์ให้ประชาชนทั่วประเทศลุกขึ้นมาต่อสู้กับรัฐบาลมาร์กอสกับครอบครัว และโค่นล้มได้สำเร็จนำไปสู่การฟ้องร้องดำเนินคดี ยึดทรัพย์คืนให้กับคนฟิลิปปินส์ ประเด็นสำคัญที่ตนรณรงค์ให้ประชาชนเกาหลีใต้ออกมา ร่วมขบวนการเคลื่อนไหว โดยนำเสนอปัญหาสำคัญว่า การคอร์รัปชันในทุกกระบวนทำให้เกาหลีใต้ต้องประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจ คนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับตนและตั้งเป็นขบวนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้*

ประเทศหลุดพ้นและก้าวไปข้างหน้าได้ จะต้องจัดการคอร์รัปชันให้หมดไปจากประเทศ กลุ่มปฏิรูปประเทศของเรามีทั้งนักวิชาการ ที่คอยค้นคว้าข้อมูล นักกฎหมาย คอยหามาตรการทางกฎหมาย เล่งงานรัฐบาล นักธุรกิจ และข้าราชการ นักเคลื่อนไหวและประชาชนที่มาจากทุกองค์กร ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด 8,000 คน ทุกคนบริจาคให้กับกลุ่มคนละ 10 ดอลลาร์สหรัฐทุกเดือน และภาคธุรกิจ ที่ต้องการระบบราชการที่โปร่งใส สันับสนุนอีกมาก ทำให้มีพลังการดำเนินการ เคลื่อนไหวมหาศาล สิ่งสำคัญคือมีการออกกฎหมาย หลายฉบับที่สามารถขจัดการคอร์รัปชัน ได้อย่างครอบคลุม เช่น กฎหมายเป่านกหวีด

โดยข้าราชการหรือพนักงานในองค์กรสามารถออกมาประกาศว่าหน่วยงานมีการคอร์รัปชันได้ โดยมีกฎหมายคุ้มครองไม่ให้ถูกไล่ออกจากงาน กฎหมายเปิดเผยข้อมูลข่าวสารทางราชการ โดยเฉพาะการประชุมของหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ เปิดช่องให้ประชาชนเข้าไปรับทราบผลการประชุม ได้ตลอดเวลา และกฎหมายสอบสวนการคอร์รัปชัน ที่มีการปฏิรูปตั้งแต่ตำรวจจนถึงศาล โดยมีการตั้งสำนักงานอัยการพิเศษขึ้นมาสำหรับทำคดีคอร์รัปชันโดยตรง การปฏิรูปทั้งประเทศจะทำให้ระบอบประชาธิปไตยก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว”

การจัดตั้งองค์กรอิสระ KICAC [10] เพื่อแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลโดยการผลักดันของภาคประชาสังคม

กรอบกฎหมายได้มอบอำนาจสำคัญให้ KICAC ในด้านอำนาจเชิงนโยบาย ด้านการพัฒนาโครงสร้างเชิงสถาบัน ด้านการบริหารจัดการผู้แจ้งเบาะแส และด้านการให้การศึกษ

KICAC แบ่งส่วนงานปฏิบัติการออกเป็น 4 ฝ่าย โดยมีฝ่ายกฎหมายแยกออกจากกันอย่างชัดเจน เพื่อความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อีกทั้งขยายขอบเขตการทำงานเพื่อดึงภาคเอกชนและภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น อีกทั้งยังผลักดันการใช้มาตรการ OPEN Data แก่ภาครัฐอย่างจริงจัง

KICAC ขยายขอบเขตการทำงาน จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะสำคัญ 2 แห่ง ได้แก่ “ศูนย์จริยธรรมทางธุรกิจ” เพื่อให้ข้อมูล และแสวงหาความร่วมมือกับธุรกิจเอกชนในการป้องกันการคอร์รัปชัน และ “ศูนย์พลเมืองต่อต้านคอร์รัปชัน” เพื่อให้ข้อมูลและแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชนในระดับท้องถิ่น เมื่อปี ค.ศ. 2005 มีศูนย์ดังกล่าวในท้องถิ่นรวม 23 ศูนย์

KICAC เร่งรัดให้รัฐบาลสร้างฐานข้อมูลเปิดออนไลน์ ให้ประชาชนสามารถติดตาม นำมาซึ่งความโปร่งใสของรัฐบาล ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจาก

แผนแม่บทหลายฉบับ เช่น National Basic Information System Project (1987-1996), Korea information infrastructure project (1995-ปัจจุบัน), National Master Plan of Informatization Promotion (1996-2000), 11 E-Government Initiatives (2001-2002) และ E-Government Roadmap (2003-2007) เป็นต้น ในปี ค.ศ. 2010 United Nations Public Administration Network (UNPAN) ได้จัดทำแบบสำรวจดัชนีการพัฒนาระบบ E-Government & E-Participation ทั่วโลก ปรากฏว่าประเทศไทยได้จัดอยู่ในอันดับ 1 ทั้งสองประเภท

แนวทางการแก้ปัญหา ถูกเรียกว่า **4 อารู** หลักของ **KICAC** กล่าวคือ

ประการที่หนึ่ง คือ **มาตรการปกป้อง-ให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส** เช่น ทำการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองคนดู และเร่งให้มีการแจ้งเบาะแสดำเนินการทุจริตมากขึ้น มาตรการปกป้อง-ให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส (Whistleblower Protection and Reward) ปรับกฎหมายป้องกันการทุจริต (Anti-Corruption Act) องค์การที่ได้รับรางวัลจะต้องมีการคุ้มครองผู้แจ้ง เพื่อป้องกันการข่มขู่ คุกคาม หรือกลั่นแกล้ง (Retaliation) ในทุกกรณี ในกรณีที่มีการแก้แค้นต่อผู้แจ้งเบาะแสเกิดขึ้นถือว่าหัวหน้าขององค์การเป็นอาชญากรและมีการปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐด้วยเช่นกัน องค์การที่ไม่ให้ความร่วมมือในการส่งเอกสารในการสอบสวนจะได้รับการลงโทษโดยปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สหรัฐ ในส่วนของการให้รางวัลเพื่อจูงใจผู้แจ้งเบาะแส อาจรับรางวัลเป็นมูลค่าไม่เกิน 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขึ้นอยู่กับกรณี และมูลค่าความเสียหาย

ประการที่สอง คือ **มาตรการการสำรวจการทุจริตเป็นสิ่งจำเป็น** เพราะ **CPI** ยังมีข้อบกพร่อง **KICAC** จึงออกแบบ **IE** มาช่วยสนับสนุน เช่น การสำรวจการทุจริต (Corruption Survey) ดัชนีชี้วัดการรับรู้การทุจริต (Corruption

Perception Index: CPI) ของ Transparency International (TI) นั้นแม้จะเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่ KICAC จึงออกแบบการประเมินความเที่ยงธรรม (Integrity Evaluation: IE) ขึ้นมาในปี ค.ศ. 2005 ได้ทำการสำรวจการทุจริตใน 1,330 เรื่อง และใน 325 หน่วยงาน ผลของการสำรวจจะถูกเผยแพร่ผ่านสื่อ ส่งผลให้หน่วยงานภาคสาธารณะต่างๆ แข่งขันกันเพื่อให้อันดับของตนเองดีขึ้น (KICAC's Transparency Korea) เป็นมาตรการในเชิงป้องกันการทุจริต โดยในปัจจุบันทาง KICAC ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ Indonesian Anti-Corruption Agency (KPK) ในการสำรวจแบบ IE นี้

ประการที่สาม คือ **ทำประมวลจริยธรรมเผยแพร่อย่างกว้างขวาง สร้างจิตสำนึกความสุจริตต่อทุกภาคส่วน** เช่น ทำประมวลจริยธรรม (Code of Conduct); KICAC ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติทางจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐ (Code of Conduct for Public Officials) เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2003 ว่าสิ่งใดที่เจ้าหน้าที่รัฐควรทำหรือไม่ควรทำซึ่งมีผลทำให้แต่ละหน่วยงานรัฐต้องออกประมวลจริยธรรมของตนเอง ออกมาป้องกันการให้ของขวัญและการเลี้ยงรับรองที่มีมูลค่าเกินควร โครงการนี้มาจากกรณีริเริ่มของ OECD เมื่อปี ค.ศ. 1998

ประการที่สี่ คือ **การสร้างเครือข่ายในการต่อต้านการทุจริตแบบแนวราบ (Horizontal) ดึงทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม** ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น KICAC ริเริ่มโครงการ K-PACT (the Korea Pact on Anti-Corruption and Transparency) นับเป็นโครงการแรกที่ริเริ่มสร้างความโปร่งใสในประเทศเกาหลีใต้ ที่มีภาคประชาสังคมและหลายภาคส่วนจากสังคมมาเป็นหุ้นส่วนสำคัญ K-PACT เป็นการจัดการปกครอง/วิธีการปกครอง (Governance) แบบใหม่ในรูปแบบของการให้ความร่วมมือแนวราบ (y Cooperation) KICAC มีบทบาท

ในการช่วยเหลือให้กลุ่มประชาชนได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์การต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Center) ในแต่ละท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการป้องกันการทุจริต เช่น การตรวจสอบ การอบรม การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมความเที่ยงธรรม

กล่าวโดยสรุปก็คือ ความอิสระโดยแท้จริงของหน่วยงาน ความเอาใจจริงเอาใจในการสนับสนุนของภาครัฐ ภาคีที่เข้มแข็งจากภาคเอกชน ประชาสังคม และการเปิดเผยข้อมูล นอกจากนี้ความจริงจังและจริงใจจากรัฐบาล เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามาทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ คือ **กุญแจแห่งความสำเร็จของ KICAC ของประเทศเกาหลีใต้**

สรุป: แนวทางการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยด้วยการสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยและค่านิยมแบบไทย

การแก้ไขหรือกวาดล้างการทุจริตประพฤติมิชอบให้หมดไปจากสังคมไทยจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากและต้องอาศัยเวลาที่ยาวนาน เพราะมีมูลเหตุมาจากหลายปัจจัย เพราะจากผลการวิจัยเรื่อง “**ความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อจริยธรรมของนักการเมืองไทย**” [11] ของ บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา (2551) ซึ่งได้นำเสนอในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 11 (พ.ศ. 2553) เมื่อวันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2553 ณ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมือง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานด้านเพศและระดับการศึกษาของประชาชน กับความคิดเห็นต่อจริยธรรมของนักการเมือง ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ได้จากการวิจัยเอกสาร และการวิจัยภาคสนาม ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ด้วยแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน จากประชากรจำนวนรวมทั้งหมดคือ 188,268 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติแบบพรรณนาสรุปผลการวิจัยที่ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

1. **ความคิดเห็นของประชาชนต่อจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองพบว่าส่วนใหญ่พิจารณาเลือกผู้สมัครทั้งจากตัวบุคคลหรือพรรค/กลุ่มการเมือง นั้นเป็นเพราะในยุคปัจจุบันประชาชนได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นกว่าในอดีต รวมถึงการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ง่ายมากขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้ประชาชนใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครอย่างรอบคอบมากขึ้น ส่วนการตัดสินใจเลือกนักการเมืองเพราะคุณสมบัติที่เป็นคนดี และเป็นคนเก่ง นอกจากนี้ยังพบว่าการตัดสินใจเลือกพรรค/กลุ่มการเมือง เนื่องจากมีนโยบายที่ดี ก็มีความสำคัญ ทั้งนี้คุณสมบัติของนักการเมืองที่ดีในสังคมไทยที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญที่สุดคือ**

1. นักการเมืองต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหาร
2. นักการเมืองต้องมีความอดทนต่อปัญหา อุปสรรคในการทำงาน
3. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์หนักแน่น
4. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นหรืออุทิศตน แก่งาน
5. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ เพื่อความสงบสุขของประเทศไทย

เป็นที่น่าสังเกตว่าประเด็นด้านคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองไม่ได้ถูกจัดลำดับความสำคัญในระดับต้น ๆ เลย

2. **สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานด้านเพศและระดับการศึกษา กับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมของนักการเมืองไทยพบว่าปัจจัยด้านเพศ ไม่พบข้อแตกต่าง มีเพียงข้อแตกต่างกันด้านระดับการศึกษาระหว่าง กลุ่มผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ**

กับกลุ่มผู้เรียนจบระดับปริญญาตรีขึ้นไปเกี่ยวกับประเด็นคุณสมบัติสำคัญที่สุด 5 ประเด็นแรก สำหรับการเป็นนักการเมืองที่ดีในสังคมไทย พบข้อน่าสังเกตว่า ผู้ซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือเห็นว่าคุณสมบัติสำคัญที่สุดสำหรับการเป็นนักการเมืองที่ดีในสังคมไทย 5 ประเด็นแรกพบว่า ไม่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการบริหาร ในขณะที่เดียวกันก็พบว่ากลุ่มผู้เรียนจบระดับปริญญาตรีขึ้นไป ก็เห็นว่าคุณสมบัติสำคัญที่สุดสำหรับการเป็นนักการเมืองที่ดีในสังคมไทย 5 ประเด็นแรก พบว่า ไม่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ที่มีความสุจริต ซื่อตรง ซื่อสัตย์ ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง (ทุจริตคอร์รัปชัน) เป็นที่น่าสังเกตว่าการตัดสินใจเลือกนักการเมืองโดยพิจารณาคุณสมบัติส่วนตัวของนักการเมืองมีผลมาจากระดับการศึกษาของประชาชนด้วย

แต่ถึงกระนั้นก็พบว่า คุณสมบัติของนักการเมืองที่ดีในสังคมไทยที่ประชาชนทุกกลุ่มมีความคาดหวังหรือต้องการตรงกันมากที่สุด แม้ว่าลำดับการให้ความสำคัญจะแตกต่างกันก็ตาม คือ นักการเมืองที่มีความสุจริต ซื่อตรง ซื่อสัตย์ ไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวง (ทุจริตคอร์รัปชัน) แสดงว่าโดยแท้จริงแล้วนั้น ประชาชนต้องการเลือกนักการเมืองที่เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตนตามระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ *อยากได้ อยากเลือกนักการเมืองที่ดี แต่ตัวเลือกอาจมีน้อยหรือตัวเลือกที่มีอยู่อาจมีคุณสมบัติไม่พอก็มีความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นประเด็นที่สังคมไทยต้องหันกลับมาให้ความสำคัญ* เนื่องจากภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน กลับพบว่าความคาดหวังของประชาชนข้างสวนทางกันกับข้อเท็จจริง เพราะการแถลงข่าวถึงความเสียหายของการทุจริตคอร์รัปชัน ประเมินจากงบประมาณประเภทจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานราชการโดยธนาภรณ์ พลวิชัย [12] ผู้อำนวยการศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2553 พบว่าผู้ประกอบการประมาณการว่ามูลค่าทุจริตคอร์รัปชันจากงบประมาณรายจ่ายค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในปี พ.ศ. 2553 มีวงเงิน 25-30% ของงบประมาณรวม 676,400 ล้านบาท โดยหากพิจารณาที่ 25% จะคิดเป็นวงเงิน 169,100 ล้านบาท แต่หากคิดที่ 30% จะเป็นวงเงิน 202,920 ล้านบาท โดยในปี พ.ศ. 2553 พบว่าเจ้าหน้าที่รัฐเริ่มมีการเรียกรับเงินใต้โต๊ะเพิ่มขึ้นด้วย และพบประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 62% มองการคอร์รัปชันเป็นปัญหาใกล้ตัว แต่ที่น่าตกใจก็คือพบว่า ยังมีผู้ตอบแบบสอบถามสูงถึง 31% เห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว และไม่แน่ใจอีก 7% จึงเป็นประเด็นให้สังคมไทยช่วยกันขบคิดว่าต้องใช้เวลาอีกนานเท่าใด ประชาชนคนไทยจึงจะเห็นว่า เพียงแค่ความต้องการให้มีข้าราชการประจำหรือข้าราชการการเมืองที่ดียังไม่เพียงพอ แต่ต้องรู้เท่าทันกลวิธีหรือเล่ห์เหลี่ยมกลโกงที่สำคัญต้องเรียนรู้วิธีปราบคนโกงและถอดถอนให้พ้นจากตำแหน่งเหมือนอย่างที่เคยฮ่องกงและคนเกาหลีใต้เรียกร้องที่จะควบคุมและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบ หนทางเดียวที่จะนำพาคนไทยให้รอดพ้นจากวิกฤตคอร์รัปชันได้ก็คือ จิตสำนึกของประชาชน ทั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องของสุชาติา นนทวงศ์ และ ภาณุ ลวกุล ได้แก่ เรื่อง “ทัศนคติและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงานการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี” [13] ของสุชาติา นนทวงศ์ (2543) ที่เสนอแนะแนวทางป้องกันแก้ไขการคอร์รัปชันไว้ 4 มาตรการ คือ 1) ด้านกฎหมาย ควรมีการปรับปรุงแก้ไขบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดให้ได้รับโทษหนักขึ้น 2) มาตรการสังคม ควรต่อต้านผู้กระทำการคอร์รัปชันไม่ให้มีสิทธิต่างๆ ในสังคม สรรหาบุคคลที่มีคุณภาพมาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร 3) ให้มีระบบและกระบวนการ

ตรวจสอบที่ชัดเจน มีการตรวจสอบบ่อยๆ ครั้ง

4) ค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณี ปณิธานจิตสำนึก ให้ทราบถึงผลเสียต่อตนเอง ชุมชนและประเทศชาติ ซึ่งเกิดจากการคอร์รัปชัน ยกเลิกระบบอุปถัมภ์

ภาณุ ลวกุล (2545) ศึกษาเรื่อง “รูปแบบและวิธีการคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” [14] มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาวิธีการคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและศึกษาถึงวิธีการป้องกันและแก้ไขการคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบของการคอร์รัปชันนั้นจะแปรเปลี่ยนไปตามโอกาสที่เกิดขึ้นเข้าทำนองที่ว่าไม่เกิดก็ไม่ทำเป็นส่วนใหญ่ (กรณีตามน้ำ) และก็จะมีการลุ่มบุคคลอีกกลุ่มซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นฝ่ายบริหารมักจะร่วมมือกับผู้รับเหมาหรือกลุ่มสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลของตัวเองทำกันหลายคน (กรณีทวนน้ำ) นั้นหมายความว่า ตั้งใจที่จะโกง และพร้อมที่จะกระทำการร้องเรียนหรือจับตามองหรือไม่ เนื่องจากถือว่าตนเองมีอำนาจ การคอร์รัปชันนั้น มีการปรากฏตัวอยู่ทุกรูปแบบและเป็นรูปแบบที่จะทำกันมานาน ส่วนวิธีการคอร์รัปชันส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นนั้นก็ปรากฏตามรูปแบบที่จะทำการคอร์รัปชัน เช่น การรับสินบน ใต้โต๊ะ และกินค่าคอมมิชชั่น ซึ่งบางครั้งก็จะเกิดการเชื่อมโยงไปสู่การคอร์รัปชันด้านวัสดุครุภัณฑ์หรืองานซ่อมแซม รวมถึงงานตกแต่ง สถานที่ของทางราชการ หรือในกรณีการตรวจรับงานในการก่อสร้าง

สำหรับแนวทางการแก้ไขที่ผู้วิจัยนำเสนอมีอยู่ 3 มาตรการด้วยกันคือ 1) มาตรการด้านบุคคล ควรปลูกฝังจิตสำนึก และมีการรณรงค์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และควรต่อต้านผู้ที่กระทำการคอร์รัปชันโดยไม่ให้สิทธิใดๆ

ในสังคมอีก ถ้ามีการถูกจับได้ 2) มาตรการทางด้านการบริหารควรแก้ไขกฎระเบียบและกฎหมายที่บังคับใช้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับกฎระเบียบที่บังคับใช้กับราชการ หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการลงโทษให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3) มาตรการเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการคอร์รัปชันของข้าราชการ ควรมีการตั้งกระบวนการตรวจสอบที่ชัดเจน รวมไปถึงเรื่องการปลูกฝังของค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณี ปลูกฝังจิตใจและจิตสำนึกให้ทราบถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อผู้อื่นและต่อตนเองจากการคอร์รัปชัน

สายชล สัตยานุรักษ์ (2550) นำเสนอบทความเรื่อง “การสร้าง “ความเป็นไทย” กระแสหลักและความจริงที่ “ความเป็นไทย” สร้าง” [15] โดยการสังเคราะห์จากผลการวิจัยโครงการ “ประวัติศาสตร์วิคิดเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยของปัญญาชน พ.ศ. 2435-2535” สรุปว่า “ความเป็นไทย” กระแสหลักได้รับการนิยามอย่างจริงจังโดยปัญญาชนสำคัญของไทยนับตั้งแต่รัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา ทั้งนี้โดยมีการปรับเปลี่ยนจุดเน้นและความหมายของ “ความเป็นไทย” เป็นระยะๆ เพื่อตอบสนองบริบททางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป แต่การปรับเปลี่ยนดังกล่าวยังคงอยู่ภายใต้กรอบโครงหลักทางความคิดเดิม ทำให้เป็นความคิดที่มีพลังและครอบงำวิคิดของคนไทยอย่างลึกซึ้ง การนิยาม “ความเป็นไทย” เกิดขึ้นในบริบททางการเมืองที่มีการรวมศูนย์อำนาจ จึงกลายเป็นฐานทางอุดมการณ์ที่จรรโลงโครงสร้างการเมืองแบบรวมศูนย์อำนาจและโครงสร้างสังคมที่แบ่งคนออกเป็นลำดับชั้นฐานทางอุดมการณ์ดังกล่าวนี้ เมื่อดำรงอยู่ในฐานะ “วิคิดกระแสหลัก” ในทศวรรษ 2500 เป็นต้นมา ซึ่งสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ววันนั้นได้กลายเป็นอุปสรรคในการปรับตัวของคนไทย เพราะมีความหมายแคบเกินไป จนไม่สามารถ

เปิดพื้นที่ให้แก่คนทุกกลุ่มในสังคมไทยที่จะได้รับความ เป็นธรรม สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคที่จำเป็น ทั้งแก่การเข้าถึงทรัพยากรและการดำรงชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปรากฏว่า “ความเป็นไทย” กระแสหลักนี้ ได้สร้าง “ความจริง” อันสำคัญขึ้นมาในสังคมไทย คือวิถีคิดของคนไทยในการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ รวมทั้งปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่ปวง ซึ่งทำให้ความหมายของ “ความเป็นไทย” กระแสหลักกลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างความรุนแรงในสังคมไทย

แต่จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันพบว่า สถานการณ์ของสังคมไทยสอดคล้องกับอันตรายต่อความเป็นไทยและความมั่นคงของชาติ คนไทยขาดความละเอียดอ่อนต่อการกระทำที่ผิดทำนองคลองธรรม และจรรยาบรรณในสาขาวิชาชีพต่างๆ เกิดความย่อหย่อนทางคุณธรรมและจริยธรรม ความเห็นแก่ตนยิ่งกว่าส่วนรวม การขาดวินัยในตนเอง และสังคมที่ขาดระเบียบ การถูกรบกวนงำด้วยลัทธิวัตถุนิยม สภาวะวิกฤตในความวิบัติของภาษาไทย และความบกพร่องในกิริยามรรยาทและบุคลิกไทย สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า “คนไทยขาดสำนึกในความเป็นไทย” แต่ถูกรบกวนงำโดยอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติ

ปัญหา รุ่งเรือง (2547) กล่าวถึงผลงานวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ความรักชาติและรักวัฒนธรรมไทย” [16] ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งในแผนงานวิจัยเรื่องการฟื้นฟูวัฒนธรรมเพื่อความมั่นคงของชาติ ว่าความเสื่อมทางวัฒนธรรมซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ เป็นผลมาจากความย่อหย่อนทางคุณธรรม ความขาดวินัยในตนเอง การขาดสำนึกต่อส่วนรวม และนิสัยมักง่ายของประชากร ซึ่งเกิดจากความบกพร่องในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม เนื่องมาจากความบกพร่องขององค์ประกอบหลัก 5 ส่วนคือ (1) ความบกพร่องในการเลี้ยงดูและอบรมเด็กของสถาบันครอบครัว (2) ความบกพร่องในการดำเนินการและปฏิบัติการอบรมสั่งสอนประชาชน ของ

สถาบันศาสนา (3) ความบกพร่องในการบริหารจัดการ และการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา โดยมี (4) สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างอุปนิสัยอันไม่พึงปรารถนา และค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้เป็นเพราะ (5) ความบกพร่องของการจัดการบริหารบ้านเมืองของการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือผู้นำสังคมทุกระดับ ซึ่งอาจแก้ไขได้โดยอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ สถาบันครอบครัว วัด โรงเรียน และสื่อมวลชน

สาเหตุที่การเมืองการปกครองทำให้เกิดวิกฤตทางวัฒนธรรม เพราะประชาชนขาดความรู้เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี การขาดสำนึกในความดีงามความไร้คุณธรรมของนักการเมือง เจ้าหน้าที่ กฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์ เจ้าหน้าที่ผู้ใช้กฎหมายทำผิดเสียเอง คนไทยไม่ชอบแสดงความคิดเห็น ชอบคล้อยตามมากกว่าโต้แย้ง ประชาชนขาดระเบียบวินัยในตนเองทำให้เกิดสังคมที่ไร้ระเบียบแบบแผน การใช้กฎหมายที่ไม่เสมอภาค มีการเลือกปฏิบัติ การปกครองที่เน้นเศรษฐกิจมากกว่าคุณภาพและคุณธรรมของประชาชน ส่วนแนวทางการแก้ไข ต้องใช้การปกครองเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีแก่ประชาชน ใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือแก้ไขพื้นฐานจิตใจของนักการเมือง นักปกครอง ประชาชนต้องให้ความสนใจการเมืองเพิ่มขึ้น มีส่วนร่วมมากขึ้น ฝึกฝนและปลูกฝังวินัยในตนเองตั้งแต่ที่บ้าน และที่โรงเรียนทุกระดับชั้น เน้นการศึกษาให้เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ อย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม สร้างภูมิคุ้มกันทางการเมืองด้วยการเลือกคนดีเป็นผู้แทน ไม่ใช่ด้วยเงินเลือกคนให้เหมาะกับงานโดยไม่คำนึงถึงฐานะ และพวกพ้อง

ดังนั้นควรรหาแนวทางและรูปแบบโครงการปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวินัยเพื่อป้องกันการทุจริตในหมู่ประชาชน โดยปรับทัศนคติหรือค่านิยมผิดๆ ในการประพฤติมิชอบหรือการยอมรับวัฒนธรรมประเพณีที่เอื้อต่อ

การให้สินน้ำใจ จนถูกมองเป็นเรื่องปกติธรรมดา ดังนั้นปรัชญาและปณิธานทางด้านการศึกษา ยุคใหม่ จึงควรถูกปรับเปลี่ยนให้เป็น **“ความรู้คู่คุณธรรม”** เพราะนักการเมืองที่ดี ต้องทั้งเก่งและดี มีจริยธรรม จึงจะนำพาประเทศชาติของเราให้พ้นภัยได้ในยุคสมัยหนึ่งสังคมไทยมีการปลูกฝังค่านิยมว่า **“สืบทอดคำไม่เท่าหนึ่งพระยาเสียง”** ที่ให้ความสำคัญกับการเป็นข้าราชการ เพราะถือว่าได้เป็นเจ้าของคนนายคน มีคนนับหน้าถือตา เป็นศรีแก่วงศ์ตระกูล พี่น้องวงศ์วานจะได้พึ่งพาอาศัย บุญบารมี และคำกล่าวที่ว่า **“งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข”** ก็ส่งผลให้คนไทยหรือสังคมไทยเป็นสังคมที่นับถืออำนาจและเงินตรา เป็นพระเจ้า เช่น **“เมื่อมั่งมีมากมายมิตรหมายมองเมื่อหม่นหมองมิตรมองเหมือนหมูหมา เมื่อไม่มีมิตรเมินไม่มองมา เมื่อมอดม้วยหมูหมาไม่มามอง”** และ **“รู้อะไร ไม่สู้ รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี”** อาจตีความได้ว่าไม่ว่าคุณผู้นั้นจะประพฤติปฏิบัติชั่วอย่างไร หากสามารถรักษาตัวรอดจากรื่องร้ายต่างๆ ได้ ถือว่าเป็นยอดของความดี จะเห็นได้ว่าค่านิยมหรือคำกล่าวเช่นนี้ไม่มุ่งเน้นให้คนในสังคมมีจริยธรรม เพราะอาจเข้าตำราแก่งแต่ซี่โกง จึงต้องหาแนวทางการปรับเปลี่ยนค่านิยมและสร้างจิตสำนึกระดับปัจเจกบุคคลเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งนายแพทย์ประเวศ วะสี ราชภฏอาวุโส (2546: 21) ได้อธิบายไว้ในหนังสือ ธรรมภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย [17] เกี่ยวกับการปฏิรูปสังคมที่เน้น 7 เรื่อง โดยเรื่องแรก คือ การสร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ คุณค่าและจิตสำนึกเป็นแกนหรือจิตวิญญาณของสังคม คน องค์กร หรือสังคม ที่ไม่มีคุณค่าและจิตสำนึกย่อมไม่มีความหมายและขาดพลังสร้างสรรค์ คุณค่าและจิตสำนึกจะส่งให้การพัฒนาอย่างอื่นได้ผล และการพัฒนาทุกอย่างต้องมุ่งสร้างคุณค่าและจิตสำนึก สิ่งสำคัญที่สังคมกำลังมองหา ได้แก่ เรื่อง จริยธรรมของ

คนในสังคม จริยธรรม หมายถึง ความดีงาม (Virtue) ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า **Ethics** ซึ่งเดิมหมายถึง ประเพณี (Customs) ธรรมเนียมปฏิบัติ (Habitual Conduct) และต่อมาได้กลายเป็นศีลธรรม (Morals) ซึ่งตรงกับภาษาละตินว่า **“Mores”** แปลเป็นไทยหมายถึงจารีตประเพณี ส่วนจรรยาบรรณ หมายถึง กฎเกณฑ์แห่งความดีที่สมาชิกของสังคมพึงปฏิบัติซึ่งเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกส่วนใหญ่ในสังคมนั้นเห็นว่าพฤติกรรมที่ดีงามนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดอย่างเป็นทางการเพื่อสมาชิกทุกคนจะได้ถือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เป็นทางการ เพราะสมาชิกแต่ละคนมิได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมมา เหมือนๆ กัน ย่อมมีความแตกต่างกันทางค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรม การหมั่นศึกษาอบรมทางจริยธรรมย่อมส่งผลให้คนในสังคมมีความรู้สึกด้านสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่สมควรทำ รู้ผิดชอบชั่วดี ลดละความเห็นแก่ตัว และยกระดับความเป็นคนดีของสังคม

ตัวอย่างรูปธรรมของการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในประเทศไทยที่พอจะเป็นความหวังหรือแสงเทียนที่ส่องนำทางให้กับสังคมไทยได้ แต่ทั้งนี้ต้องรอพิสูจน์ผลในระยะยาวก็คือภาพความร่วมมือของทุกภาคส่วนจากการสัมมนา **“ต่อต้านคอร์รัปชัน จุดเปลี่ยนประเทศไทย”** [18] ซึ่งจัดโดยสภาหอการค้าไทย ร่วมกับภาคีเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน 23 องค์กรเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2554 ได้ข้อสรุปจากการสัมมนาครั้งนี้ จาก 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มเยาวชน การศึกษา และประชาชน เห็นว่าการต่อสู้กับคอร์รัปชันต้องเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ คือที่ตัวเราเองและครอบครัว พ่อแม่มีหน้าที่สร้างค่านิยมและจิตสำนึก ทำตัวเป็นตัวอย่าง และที่สำคัญต้องยึดมั่นในความพอเพียง ที่นายินดี คือ มีเยาวชนเป็นจำนวนมากที่มุ่งมั่นจะเข้าร่วมขบวนการเป็นกระบอกเสียงในการต่อต้านคอร์รัปชัน ซึ่งจะทำผ่านโซเชียลมีเดียและสื่อต่างๆ กลุ่มภาคเอกชน เห็นว่าการต่อต้าน

คอร์รัปชันต้องเริ่มจากการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ซื่อสัตย์และยึดมั่นในความเป็นธรรม ที่สำคัญที่สุดต้องเริ่มต้นจากจิตสำนึกและวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และถ่ายทอดไปในทุกระดับ นอกจากนี้ควรยกย่องพนักงานที่ทำตัวเป็นแบบอย่าง ทั้งนี้ภาคเอกชนต้องร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมทั้งระบบเพื่อปฏิเสธการทุจริตให้สิ้นบนทุกรูปแบบ **กลุ่มสื่อมวลชน สภาวิชาชีพและองค์กรชุมชน** ต่างเห็นพ้องกันว่า ต้องประสานการทำงานกันอย่างเป็นระบบ โดยสภาวิชาชีพจะมุ่งมั่นในการสร้างมาตรฐานจรรยาบรรณให้เข้มแข็ง ส่วนองค์กรชุมชนต้องพร้อมทำหน้าที่ตรวจสอบ ในขณะที่สื่อมวลชนต้องพร้อมที่จะลุกขึ้นเป็นกระบอกเสียงให้กับสังคม ดึงคอร์รัปชันจากมุมมืดมาสู่เวทีที่สว่าง เปิดโอกาสให้ตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันด้วยข้อเท็จจริง โดยทำงานอย่างมีจุดยืน ไม่หวั่นไหวต่ออำนาจและการแทรกแซง และ**กลุ่มภาครัฐ** เห็นว่า ความสำเร็จในการต่อต้านการคอร์รัปชันควรเริ่มจากภาคธุรกิจรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งเพื่อปฏิเสธการจ่ายเงินใต้โต๊ะ ปฏิบัติให้เป็นธรรมเนียมทั้งวงการ จนในที่สุดภาครัฐก็ไม่สามารถเรียกร้องได้ นอกจากนี้ต้องจัดสร้างระบบข้อมูลให้เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้าไปตรวจสอบข้อมูลได้อย่างโปร่งใส อีกความหวังหนึ่ง คือ ข้าราชการรุ่นใหม่ซึ่งเป็นกลุ่มคนหนุ่มสาวที่มีความคิดทันสมัยยึดมั่นในการทำตัวเป็นข้าราชการที่มีสะอาดและมีเกียรติ

นอกจากนี้การจัดโครงการโรงเรียนสีขาวและ“หลักสูตร โตไปไม่โกง” (Anti Corruption) [19] ของกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างค่านิยมและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่เยาวชนในการร่วมกันต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยให้เด็กที่อยู่ในวัยเจริญเติบโตได้ซึมซับวิธีคิดและวิถีดำรงชีวิตทั้งจากบทเรียน กิจกรรมในโรงเรียน การอบรมสั่งสอนของครูและการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เพื่อเป็นการวางรากฐาน

เกี่ยวกับความถูกต้องและความเป็นธรรมในมิติต่างๆ ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มใช้หลักสูตรโตไปไม่โกงสอนนักเรียนระดับอนุบาล-ประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียน 280 แห่งในสังกัดกรุงเทพมหานครอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2553 ; การจัดงาน**รวมพลัง White Thumb** ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมนอกห้องเรียนเพื่อสื่อสารกับโรงเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปให้รับทราบเกี่ยวกับหลักสูตร โดยจัดรวม 5 ครั้ง 7 โรงเรียน ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2553-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ซึ่งได้รับความสนใจและความร่วมมือจากผู้ปกครองและนักเรียนเป็นอย่างดี; การ**เผยแพร่ภาพยนตร์โฆษณา 4 เรื่อง** ได้แก่ ยักษ์กินเมือง ย่อยยาก กินใต้โต๊ะ และยักษ์ ตั้งแต่วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 รวมทั้ง**การเผยแพร่สโปดวิทย์ 3 ชุด** ได้แก่ ตุ๊กแก เรื่องของเด็ก และโรงเรียนกวดวิชา นอกจากนี้ยังมี**โฆษณาเผยแพร่ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อกลาง**แจ้งรวมถึง**การจัดอบรมครูผู้สอนระดับอนุบาล-ประถมปีที่ 3** เพิ่มอีก 151 โรงเรียน เพื่อให้มีการเรียนการสอนครบ 431 แห่งตามเป้าหมาย จัดขึ้นเมื่อวันที่ 17-29 มีนาคม พ.ศ. 2554 เพื่อดำเนินการให้ครบในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554 โดยหลักการสำคัญคือการสอนโดย**สอดแทรก คุณธรรม 5 ประการ** ได้แก่

1. ความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty and Integrity)
2. การมีจิตสาธารณะ (Greater Good)
3. ความเป็นธรรมทางสังคม (Fairness and Justice)
4. กระทำอย่างรับผิดชอบ (Responsibility and Accountability)
5. เป็นอยู่อย่างพอเพียง

รวมทั้ง “โครงการจิตสำนึกกรีกเมืองไทย” [20] ซึ่งเป็นโครงการของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมกับภาคส่วนต่างๆ ของสังคมที่ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญร่วมกันในการมีส่วนร่วมสร้างจิตสำนึกที่ดีของคน ในชาติและเปิดโอกาสให้ร่วมกันแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในทิศทางที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ส่วนรวม

กับประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับเยาวชนที่เป็นพลังสำคัญของชาติในอนาคต การดำเนินโครงการที่ผ่านมา ได้รับความสนใจและความร่วมมือจากสังคมในวงกว้าง โดยเฉพาะนักเรียน นิสิต นักศึกษาและเยาวชนทั่วประเทศ ได้ร่วมสะท้อนแนวคิด มุมมอง และแลกเปลี่ยนความเห็นกันถึงสถานการณ์ทางสังคม ผ่านกิจกรรมการประกวดที่สร้างสรรค์ ภายใต้หัวข้อที่กำหนด ได้แก่ ปี พ.ศ. 2552 จัดการประกวดผลงานภาพวาด หัวข้อ “**ทำให้พ่อได้ สุขใจ ทำให้ไทยได้มั่นคง**” ปี พ.ศ. 2553 จัดการประกวดผลงานภาพถ่าย และภาพยนตร์สั้น หัวข้อ “**จิตสำนึกรักเมืองไทย**” ปี พ.ศ. 2554 จัดการประกวดผลงานการสร้างสรรค์บทเพลง ภาพถ่าย และสโปดโทรทัศน์ หัวข้อ “**ร่วมกัน...เดินหน้าประเทศไทย**” ปี พ.ศ. 2555 เป็นการดำเนินโครงการร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อันประกอบด้วย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย รวมทั้งภาคเอกชน นำโดยสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และองค์กรสื่อมวลชน ร่วมกันจัดและดำเนินกิจกรรมการประกวดการสร้างสรรค์ผลงานบทเพลง ภาพถ่ายประกอบคำบรรยาย และสโปดโทรทัศน์ เพื่อค้นหาและปลูกสำนึกที่ดีของคนไทย ควบคู่ไปกับการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน หัวข้อ “**สำนึกดี...ร่วมกันเดินหน้าประเทศไทย**” เป็นต้น

ส่วนความพยายามของหน่วยงานด้านการศึกษาโดยตรง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนานโยบายและแผนการศึกษาระดับชาติของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ **สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา** ได้จัดโครงการสัมมนาความร่วมมือกับภาควิสาหกิจ เอกชน และสื่อมวลชนเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการหา

แนวทางสร้างวินัยคนในชาติ โดยเน้นการผลิตและเผยแพร่สื่อหรือร่วมจัดกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นให้มีการเปลี่ยนนิสัยและพฤติกรรมที่ไม่ดีให้เป็นคนไทยมีวินัย เคารพกฎ กติกาของสังคม มีจิตสำนึกความเป็นพลเมือง มีความรับผิดชอบ ภูมิใจในความเป็นไทยและมีความรักชาติ ผ่านโครงการ “**เราจะช่วยกันเปลี่ยนนิสัยไม่ดีของคนไทยให้เป็นคนดีมีวินัยได้อย่างไร**” [21] เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบัน มีปัญหาใหญ่ที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่าปัญหา ยาเสพติดซึ่งจัดเป็นวาระแห่งชาติไปแล้ว นั่นก็คือเรื่องค่านิยมในเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ ที่ให้ความสำคัญในเรื่องของ ลาก ยศ หรือสิ่งของ โดยมีฐานคิดว่าถ้ามีการทุจริตแล้ว หากสามารถทำให้บ้านเมืองเจริญก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ดังนั้นทุกภาคส่วนในสังคมไทยจึงต้องร่วมมือกันที่จะหาวิธีการที่ จะทำอะไรให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม ต่อผู้อื่น และคำนึงถึงประเทศชาติมากกว่าตนเอง ซึ่งทาง ดร.เอนก เพิ่มวงศ์เสนีย์ เลขาธิการสภาการศึกษา ได้ขอความร่วมมือจากภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และสื่อมวลชนมาที่จะมาช่วยทำ CSR (Corporate Social Responsibility หรือความรับผิดชอบต่อสังคม) เปลี่ยนนิสัยไม่ดีของคนไทยให้เป็นคนดีมีวินัย โดยต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยแรกเกิดไปจนถึงในระดับอุดมศึกษา ให้ปรากฏเป็นรูปธรรม และอีกหนึ่งแบบอย่างของการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม คือ รายการ “**พลเมืองตัวเล็ก**” ซึ่งเป็นปฏิบัติการเชิงรุกที่จะช่วยกระตุ้นสำนึกดี ส่งเสริมและสร้างความเข้าใจในความเป็นพลเมือง และ “**หน้าที่พลเมือง**” ที่มักจะถูกละเลย มองข้ามหรือตกหล่นจากความทรงจำ โดยมุ่งเน้นให้คนไทยเปลี่ยนพฤติกรรม ลด ละ และเลิกทำนิสัยเสีย กระตุกให้ทุกคนหันมาใส่ใจและรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน และช่วยกันทำหน้าที่พลเมืองด้วยสำนึกที่ดีต่อกันและกัน เพื่อสร้างสรรค์สังคมไทยให้น่าอยู่ โดยเฉพาะ “**การติดอาวุธทางปัญญา**”

ถึงเวลาแล้วที่สังคมไทยต้องขยายการสร้างจิตสำนึกให้กว้างขวางขึ้น โดยการเปลี่ยนค่านิยมแบบดั้งเดิมที่ปล่อยให้ไปตามยถากรรม และเรียนรู้ที่จะเลือกผู้นำที่เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมทางการเมือง และพร้อมตรวจสอบการทำงานและร่วมกันถอดถอนข้าราชการประจำ และข้าราชการการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชันให้พ้นไปจากสังคมไทย เพราะย่อมดีกว่ารอคอยให้ข้าราชการประจำและข้าราชการการเมืองมีจิตสำนึกเอง ซึ่งอาจเป็นเรื่องไกลเกินฝันถึงกระนั้นเชื่อว่าหากคนไทยทุกคนตระหนักว่า “สังคมดีไม่มีขาย ต้องร่วมกันสร้าง ความฝันก็อยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม” กล่าวคือ ต้องเริ่มต้นที่ตนเองโดยการเป็นคนไทย อันหมายถึง พลเมือง (Citizen) ที่มีส่วนร่วมทางการเมือง

การปกครอง หรือแม้แต่การปรับเปลี่ยนค่านิยมจากการนับถือเงินและอำนาจมาเป็นกรยกย่องคนดีที่ไม่ โก่งกิน ถึงเวลานั้นเชื่อว่า การทุจริตคอร์รัปชันก็จะค่อยๆ เลือนหายไปจากสังคมไทย เพราะการสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทย ค่านิยมเพื่อการต่อต้านป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเหล่านี้ก็จะกลายเป็นมรดกให้กับอนุชนรุ่นหลัง ซึ่งเหมือนกับวลีที่เริ่มติดปากคนไทยว่า “สำนึกดี...ร่วมกันเดินหน้าประเทศไทย” เพราะมือข้างเดียวสร้างชาติไม่ได้ การขับเคลื่อนชาติไทยไปข้างหน้าจึงเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน ที่จะต้องมีส่วนร่วมกันคิดและลงมือทำด้วยจิตสำนึกของความเป็นไทยนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- [1] Myrdal, Gunnar. (1968, 16 June). The Folklore of Corruption. *The Asian Magazine*. 8(24).
- [2] *Black Law Dictionary 4th Edition*, St. Paul. (1979). MN: West Publishing.
- [3] Van Roy, Edward. (1970, October). On the Theory of Corruption. *Economic Development and Cultural Change*. 19(1).
- [4] สังคิต พิริยรังสรรค์; และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2536). *คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [5] สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2550). สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2550, จาก <http://www.oag.go.th/internet/News>
- [6] การจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันประจำปี พ.ศ. 2554. (2554). สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2554, จาก <http://www.dailynews.co.th/education/153093>
- [7] ทิโมธี เอช เอ็ม ถง. (2554). *การปราบปรามการคอร์รัปชันของเขตปกครองพิเศษฮ่องกงหรือ "ไอซีเอซี"* สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2553, จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1293626695&grpid=03&catid=05
- [8] แนวทางต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันกรณีศึกษา: ฮ่องกง & เกาหลีใต้และข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์. (2553). สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2553, จาก www.spth.com/attachments/2403_8_%20Change%20Fusion.pdf
- [9] ปัก วัน ชุน. (2552). *จับทุจริต 2 ประธานาธิบดีเกาหลีใต้ติดคุก: ประสบการณ์จริงขององค์กรตรวจสอบภาคประชาชน*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2550, จาก <http://www.rsunews.net/News/CorruptionBusterOfSouthKorea.htm>

- [10] แนวทางต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันกรณีศึกษา: ฮ่องกง & เกาหลีใต้และข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์. (2553). สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2553, จาก www.spth.com/attachments/2403_8_%20Change%20Fusion.pdf
- [11] บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2551). ความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อจริยธรรมของนักการเมืองไทย. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่.
- [12] ธนวรรณ พลวิชัย. (2553). ความเสียหายของการทุจริตคอร์รัปชันประเมินจากงบประมาณประเภทจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานราชการ. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2554, จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1293626695&grpid=03&catid=05
- [13] สุชาติ นนทวงศ์. (2543). ทศนะและรูปแบบการคอร์รัปชันในสำนักงานการศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดอุบลราชธานี. ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- [14] ภาณุ ลวกุล. (ม.ป.ป.). รูปแบบและวิธีการคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- [15] สายชล สัตยานุรักษ์. (2550). ประวัติศาสตร์วิคิดเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทยของปัญญาชน พ.ศ. 2435-2535. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- [16] ปัญญา รุ่งเรือง. (2547). การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ความรักชาติและรักวัฒนธรรมไทย. รายงานการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปี 2547 ครั้งที่ 42. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [17] ประเวศ วะสี. (2546). ระเบียบวาระแห่งชาติปฏิรูปสังคมไทย ใน ธรรมนูญกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. ชัยวัฒน์ สุวิชัย. (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: สถาบันนิติทรรศน์.
- [18] สภาหอการค้าไทย ร่วมกับภาคีเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน 23 องค์กร. (2554).ต่อต้านคอร์รัปชัน จุดเปลี่ยนประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.thailandindustry.com/news/view.php?id=14037&section=31>
- [19] สุขุมพันธ์ บริพัตร. (2554). โครงการโรงเรียนสีขาวและหลักสูตรโตไปไม่โกง. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2554, จาก <http://education.kapook.com/view14059.html> ; <http://www.facebook.com/GrowingGood> และ <http://twitter.com/growinggood>
- [20] สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (2555). โครงการจิตสำนึกรักเมืองไทย. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://www.thaikiddee.com/aboutus.php>
- [21] เอนก เพิ่มวงศ์เสนีย์. (2555). โครงการเราจะช่วยกันเปลี่ยนนิสัยไม่ดีของคนไทย ให้เป็นคนดี มีวินัยได้อย่างไร. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://www.dailynews.co.th/education/153093>